

Residentuuri vastuvõtueksami
kordamisküsimused
patoloogia erialal ja **kohtuarstiteaduse** erialal
2026.a.

Kohtuarstiteaduse erialal

1. Kohtuarstiteaduse aine ja ajalugu.
2. Kohtuarstliku ekspertiisi menetluslikud alused.
3. Kohtuarstlik traumatoloogia.
4. Vigastused tömpide esemetega.
5. Autotraumad.
6. Vigastused terariistaga.
7. Tulirelvavigastused.
8. Mehaaniline lämbus. Uppumine
9. Madala ja kõrge temperatuuri kahjustused.
10. Elektri trauma.
11. Arstlik toksikoloogia.
12. Õpetus surmast.
13. Surmajärgsed muutused.
14. Kohtuarsti osalemine surnukeha vaatlusel sündmuskohal.
15. Surnu kohtuarstlik ekspertiis.
16. Äkksurm.
17. Isikute kohtuarstlik ekspertiis.
18. Vastündinute kohtuarstlik ekspertiis.

Patoloogia erialal

1. Patoloogia mõiste, uurimisobjektid ja meetodid. Lahangute ja kohtuarstlike ekspertiiside läbiviimist reguleeriv seadusandlus.
2. Rakukahjustus ja adaptatiivsed protsessid
 - 2.1. Rakkude homeostaasi mõiste ja adaptatiivsed muutused: hüperplaasia, hüpertroofia, atroofia, metaplaasia.
 - 2.2. Rakusiseste ladestuste liigid ja tekkemehhanismid. Degenaratiivsed muutused: valkdegeneratsioon, rasvdegeneratsioon, süsivesinike, pigmentide, mineraalide ladestushäired.
 - 2.3. Rakukahjustus. Rakusurm, selle liigid. Nekroosi mõiste ja vormid.
 - 2.4. Adaptatiivsed protsessid: hüperplaasia, hüpertroofia, atroofia, metaplaasia: mõisted, etiopatogenees, makro- ja mikroskoopilised muutused, füsioloogilised ja patoloogilised vormid, võimalik seos prekantseroosidega.
3. Vereringehäired
 - 3.1. Hüpoksia, isheemia, hüpereemia ja venoosse paisu mõiste ning liigid.
 - 3.2. Turse mõiste, etioloogia, patogenees, tursete liigid.
 - 3.3. Hemorraagia mõiste, etioloogia, patogenees, morfoloogilised tunnused, liigid.
 - 3.4. Hemostaasi mõiste, selle põhilised mehhanismid. Tromboosi mõiste, etioloogia, patogenees, morfoloogilised tunnused, lõpped.
 - 3.5. Emboolia mõiste, etioloogia, patogenees, morfoloogilised tunnused, liigid, lõpped.

- 3.6. Infarkti mõiste, etioloogia, patogenees, muutused infarktikes, infarkti liigid, näited. Infarkti lõpped.
- 3.7. Šoki mõiste, etioloogia, patogenees, morfoloogilised tunnused, vormid.
4. Põletikulised protsessid
- 4.1. Põletiku mõiste, põletikuprotsessi vaskulaarsed ja rakulised reaktsioonid. Eksudaadi ja transudaadi mõisted, liigid ja teke.
- 4.2. Ägeda ja kroonilise põletiku mõiste, liigid, lõpped. Ägedas ja kroonilises põletiku rakulised reaktsioonid. Eksudaadi liigid ja morfoloogilised muutsued koos näidetega. Kroonilise põletiku vormid koos näidetega. Granumatoosne põletik.
- 4.3. Regeneratsioon. Paranemine. Sklerosis. Fibrosis. Mõisted, tähendus patoloogilistes protsessides, morfoloogiline leid. Organisatsiooni mõiste, kulg, etapid. Angiogeneesi mõiste.
- 4.4. Immuunhaigused. Ülitundlikkusreaktsioonide liigid. Autoimmuunhaigused. Immuunpuudulikkus. Amüloidoos.
5. Kasvajad
- 5.1. Kasvaja mõiste. Kasvajate etioloogia ja patogeneesi põhialused.
- 5.2. Hea- ja pahaloolumuliste kasvajate omadused, makro- ja mikroskoopilised erinevused.
- 5.3. Kasvajate põhitüübid histogeneetilise klassifikatsiooni alusel. Kasvajate liigitamine WHO alusel, näited olulisematest kasvajatüüpidest ja nende makro- ning mikroskoopilistest leidudest.
- 5.4. Pahaloolumuliste kasvajate G aste ja TNM aste, kasvajate levikuteed.
- 5.5. Prekantseroosi mõiste. Düsplasia mõiste. Näited prekantseroosidest.
6. Südame-veresoonkonna haigused
- 6.1. Ateroskleroosi etioloogia, patogenees, morfoloogilised arengustaadiumid, kliinilised ilmingud ja tüsistused.
- 6.2. Hüpertoonia mõiste. Primaarne ja sekundaarne hüpertensioon. Hüpertooniatõve patogenees, hüpertooniast tingitud muutused südame-veresoonkonnas.
- 6.3. Aneurüsmi mõiste, etioloogia, patogenees, kliiniline tähendus, tüsistused.
- 6.4. Aordidissektsiooni mõiste, etioloogia, patogenees, tüsistused.
- 6.5. Südamepuudulikkuse mõiste, põhjused. Äge ja krooniline südamepuudulikkus, kaasnevad morfoloogilised muutused südames ja teistes organites.
- 6.6. Südame isheemiatõve mõiste, etioloogia, vormid. Isheemia tekkemehhanismid südames.
- 6.7. Südamelihaseinfarkt, etioloogia, patogenees, morfoloogilised muutused ja nende ajaline dünaamika. Südamelihaseinfarkti tüsistused.
- 6.8. Endokardiit, müokardiit, perikardiit: mõisted, etioloogia, patogenees, vormid ja kliiniline tähendus.
- 6.9. Südamerikke mõiste. Kaasasündinud ja omandatud südamerikked, nende vormid.
- 6.10. Koljusiseste verevalumite tüübid, nende makroskoopiline leid.
7. Hingamiselundite haigused
- 7.1. Atelektaasi mõiste, vormid ja morfoloogiline leid.
- 7.2. Kopsuturse mõiste, etioloogia, patogenees ja morfoloogiline leid. Kopsude äge ja krooniline liigveresus.
- 7.3. Obstruktiivse kopsuhaiguse mõiste, vormid. Kopsuemfüseemi mõiste, patogenees, morfoloogiline leid.
- 7.4. Kroonilise bronhiidi etioloogia, patogenees, morfoloogiline leid.
- 7.5. Bronhiaalastma etioloogia, patogenees, morfoloogiline leid.

7.6. Restriktiivse kopsuhaiguse mõiste, vormid.

7.7. Ägeda kopsupõletiku vormid.

8. Seedeelundite haigused

8.1. Seedeelundite arenguäired. Söögitoru atreesia. Stenoos. Divertikuloos. Fistel. Maosong. Diafragmasong.

8.2. Söögitoruhaigused. Barrett' söögitoru mõiste, morfoloogiline leid, kliiniline tähendus. Söögitoru veenilaiendid, põhjused, kliiniline tähendus.

8.3. Äge ja krooniline gastriit, etioloogia, kliinilised vormid.

8.4. Mao- ja kaksteistsõrmiksoole peptilised haavandid, etioloogia, patogenees, tüsistused.

8.5. Sooleobstruktsiooni mõiste, põhjused. Song, songa pitsumine, selle tüsistused. Iileuse mõiste, sagedasemad põhjused.

8.6. Diarröa vormid, nende etioloogia ja patogenees. Malabsorptsiooni mõiste, põhjused, patogenees, kliinilised tagajärjed.

8.7. Jämesoole põletikulised haigused: haavanduv koliit ja Crohni tõbi, nende olulisem morfoloogiline leid ja kliiniline tähendus.

8.8. Maksa steatoos, fibroos, tsirroos: mõisted, etioloogia, patogenees, morfoloogiline leid, seos alkohoolse maksakahjustuse ja hepatiidiga. Portaalhüpertensioon.

8.9. Ägeda pankreatiidi etioloogia, patogenees ja olulisem morfoloogiline leid. Krooniline pankreatiit: kujunemine, olulisem morfoloogiline leid.

9. Vere- ja vereloomekoe haigused

9.1. Aneemia mõiste, aneemiate klassifikatsioon. Põhiliste aneemia vormide etioloogia ja patogenees, kliinilised avaldused.

9.1. Müeloproliferatiivsed protsessid. Leukeemia mõiste, jaotus, morfoloogilised muutused organismis leukeemia puhul ning nende patogenees.

9.2. Lümfooidkoe kasvavad: lümfoidsed leukeemiad. Lümfoomide mõiste, põhilised liigid WHO klassifikatsiooni järgi. Näited sagedasematest lümfoomi vormidest: follikulaarne lümfoom, difuusne B-suurerakuline lümfoom, Burkitt' lümfoom, Hodgkini lümfoom, nende iseloomulikud tunnused.

9.3. Plasmarakulised kasvavad, plasmatsütoom ja müeloomtõbi: mõiste, põhilised morfoloogilised muutused.

10. Erituselundite haigused

10.1. Äge ja krooniline neerupuudulikkus. Anuuria, oliguuria, polüuuria mõisted. Tubulaarne kroosi mõiste, põhjused morfoloogilised ilmingud.

10.2. Nefriitiline ja nefrootiline sündroom. Hematuuria, tursete tekkemehhanismid.

10.3. Glomerulopaatiate etioloogia, patogenees, segedasemad ilmingud ja morfoloogiline leid. Immuunkomplekside ladestused neerupäsmakestes, põletikureaktsiooni roll päsmakeste kahjustusel. Streptokokk-infektsioonijärgne glomerulonefriit. Glomeruloskleroos.

10.4. Neerude kahjustus diabeedi puhul.

10.5. Kuseteede infektsioonide etioloogia, patogenees, põhilised morfoloogilised ilmingud. Infektsioosne tubulointertsitsiaalne nefriit.

10.6. Neerukivid. Hüdronefroos.

11. Endokriinelundite haigused

11.1. Hüpotalamus-hüpofüüsi süsteemi talitushäiretega seotud sündroomid.

11.2. Kilpnäärmehaigused, nendega seotud olulisemad makroskoopilised muutused, struuma mõiste.

11.3. Diabeedi mõiste, vormid, kliinilised ilmingud ja nende patogenees. Võimalikud kaasnevad morfoloogilised muutused kõhunäärmes.

11.4. Neerupealiste talitushäired ja kaasnevad morfoloogilised muutused.

12. Praktiline osa – histoloogia

Eesmärk ja väljund: kontrollida kandidaadi võimekust spontaanselt ära tunda histoloogiliselt raku- ja koetüüpe, oskust võrrelda leide omavahel ja arutleda leidude üle.

Residendile näidatakse suulise vastamise ajal digitaalselt mikroprepraati, mida ta pole varem näinud. Minimaalne nõutav oskus: kandidaat tunneb õigesti ära üle poole rakkudest/kudedest või on võimeline neid ära tundma uuel preparaadil pärast seda, kui talle on rakke/kudesid ühel preparaadil tutvustatud. Kasuks tuleb koetüüpide ja võimalike patoloogiliste leidude äratundmine, kuid seda ei eeldata.